

7- Ve o iki tılsım ise Cenab-ı Hakk'a iman ve âhirete imandır.

Ve o iki tılsım ise Cenab-ı Hakk'a iman ve âhirete imandır. Evet, şu kudsî tılsım ile ölüm; insan-ı mü'mini, zindan-ı dünyadan bostan-ı cinana, huzur-u Rahman'a götüren bir musahhar at ve burak suretini alır. Onun içindir ki ölümün hakikatini gören kâmil insanlar, ölümü sevmişler, daha ölüm gelmeden ölmek istemişler. Hem zeval ve firak, memat ve vefat ve darağacı olan mürur-u zaman, o iman tılsımı ile Sâni'-i Zülcelal'in taze taze, renk renk, çeşit çeşit mu'cizat-ı nakşını, havârik-ı kudretini, tecelliyat-ı rahmetini, kemal-i lezzetle seyir ve temaşaya vasıta suretini alır.

Evet, güneşin nurundaki renkleri gösteren âyinelerin tebeddül edip tazelenmesi ve sinema perdelerinin değişmesi, daha hoş daha güzel manzaralar teşkil eder.

“İki tılsım”: Allah'a iman ve âhirete iman

Buradaki “tılsım” kelimesi gerçekten çok manidardır. Tılsım; bir şeyi hakikatinden koparmadan, fakat onun görünüşünü ve mânâsını tamamen değiştiren bir anahtar gibidir. Hakikat yerinde durur; fakat nazar değişir. Eşya aynı kalır, fakat anlamı başkalaşır.

Ölüm aynıdır. Zaman aynıdır. Zeval ve firak aynıdır. Fakat iman, o hakikatlerin iç yüzünü açan bir sırdır. Perdeyi kaldırır, görünenin arkasındaki mânâyı gösterir.

İman yoksa: Ölüm, yok oluş korkusudur. Zaman, darağacına götüren bir yürüyüştür. Ayrılık, ebedî bir kayıp gibi hissedilir. İnsan, akıp giden hayat karşısında ürperir; her değişimi eksilme zanneder.

Fakat iman varsa: Ölüm, bir terhistir; vazifesi bitenin asıl yurduna dönüşüdür. Zaman, ilâhî sanatın sürekli yenilendiği bir sergidir. Ayrılık, başka bir âleme geçiştir; kopuş değil, yer değiştirmedir.

Bu iki kudsî tılsım – Allah'a iman ve âhirete iman – ölümün ve zamanın mahiyetini değiştirmez; fakat bizim onlara bakışımızı bütünüyle dönüştürür. Aynı ölüm, iki farklı nazarda iki zıt mânâ kazanır. Aynı zaman, birine göre cellât; diğerine göre sanatkârdır. Aynı ayrılık,

birine göre karanlık bir boşluk; diğerine göre daha geniş bir âlemin kapısıdır.

Demek ki asıl değişen hakikat değil, nazardır. İman, karanlık görünen yollara mânâ veren; korku gibi görünen şeyleri hikmete çeviren ilâhî bir anahtardır. İşte “tılsım” budur.

Ölümün “zindan-ı dünyadan bostan-ı cinana” dönüşmesi

Dünya burada “zindan” olarak anılıyor. Neden?

Çünkü: İnsan fitratı ebed ister. Kalp sınırsız sevgi ister. Ruh sonsuzluk ister. Dünya, ebed arayan ruh için dar bir mekândır. İşte ölüm, bu sınırlı âlemden daha geniş bir hayata geçiştir.

Burak benzetmesi çok manidardır. Nasıl ki Peygamber Efendimiz’in (asm) Mirac yolculuğunda Burak bir vasıta olduysa; mü’min için de ölüm, bir vasıtaadır.

Âhirete iman tılsımıyla ölüm, mü’min için büsbütün şekil değiştirir. Karanlıkta kükreyen bir ecel aslanı gibi görünen o hakikat, bir anda mahiyet değiştirir. Korkutan bir pençe olmaktan çıkar; sahibinin emrine girmiş bir hizmetkâra dönüşür. İman nazarında ölüm, parçalayarak alan bir yırtıcı değil; vazifesini tamamlayan kulunu daha geniş bir âleme taşıyan itaatkâr bir binektir. Dünya zindanının dar duvarlarından alır, cennet bahçelerinin ferahlığına götürür. Faniliğin gölgesinden çıkarır, Rahman’ın huzuruna yaklaştırır. Dün ürküten ses, bugün davet gibi işitilir.

Bu yüzden hakikat ehli ölümü sevmiştir. Çünkü onlar ölümü yokluk olarak değil, vuslat olarak görmüşlerdir. Dünya bağlarını kalben çözmüş, nefsin iddialarını susturmuş, fâniye karşı mesafeli durmuşlardır. “Ölmeden önce ölmek” istemeleri bundandır: Bedenden önce benliği öldürmek, dünyaya bağlılığı çözmek, kalbi ebediyete alıştırmak...

Kalp zaten asıl yurduna yönelmişse, ölüm bir kopuş değil; eve dönüş olur. İşte âhirete iman tılsımının sırrı budur: Korkuyu huzura, ayrılığı kavuşmaya, sonu başlangıca çevirir.

Bu yüzden hakikat ehli “ölmeden önce ölmek” istemiştir. Yani beden hayattayken nefsin esaretinden kurtulmak, fânî bağları çözmek, kalbi dünyadan çekip ebediyete yöneltmek...

Birinci Dünya Harbi’nde **Bediüzzaman Said Nursî** Ruslara esir düşer. Bir gün esir kampını teftişe gelen Kafkas Cephesi Başkumandanı **Nicholas Nikolaevich** (çarın dayısı) Bediüzzaman’ın önünden geçer. Üstad ayağa kalkmaz.

Başkumandan bunu fark eder, tekrar önünden geçer; yine kalkmaz. Üçüncü defa durup tercümanla sorar:

— Beni tanımadın mı?

— Tanıdım.

— Öyleyse niçin ayağa kalkmadın?

—Ben Müslüman âlimiyim. Kalbimde iman vardır. Kendisinde iman olan bir şahıs, imanı olmayan şahıstan efdaldır. Ben ona kıyam etseydim, mukaddesatıma hürmetsizlik yapmış

olurdum. Onun için ben kıyam etmedim.”

Bu söz üzerine divan-ı harp kurulur. Türk ve Alman subaylar özür dilemesini isterler. Üstad'ın cevabı nettir:

“Ben ahirete gitmek ve huzur-u Resulullah'a varmak istiyorum. Bana bir pasaport lazımdır. İmanıma muhalif hareket edemem.” Ölümü göze alır; fakat imanından taviz vermez. İşte “ölmeden önce ölmek” hâlinin canlı bir misali budur.

Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî ise ölümü “Şeb-i Arûs” yani düğün gecesini olarak görmüştür. Çünkü ona göre ölüm, sevgiliye kavuşma anıdır. Dünyayı bir ayrılık yeri, ölümü ise vuslat kapısı saymıştır.

Zamanın darağacı olmaktan çıkması

Normal bakışta zaman acımasız bir akış gibi görünür. Gençliği alır, sevdikleri alır, gücü alır, güzelliği alır. Aynaya her baktığımızda sanki bir şey eksilmiş gibidir. Takvim yaprakları düştükçe insan, her gün biraz daha “azalıyor” zanneder. Zaman, elinde makasla ömrü kısaltan bir cellât gibi tasavvur edilir.

Oysa iman nazarında zaman bambaşka bir mânâ kazanır. Zaman, eksiltenden değil; sahne değiştiren bir kudret akışıdır. Her an, yeni bir tecellinin doğumudur. Her saniye, ilâhî isimlerin başka bir cilvesine açılan bir penceredir.

Şöyle düşün: Büyük bir ressam, tablolarını birer birer değiştiriyor. Sen sadece kaldırılan tabloya bakarsan “gitti” dersin ve üzülürsün. Fakat başını kaldırıp gelen yeni tabloya bakarsan hayran kalırsın. Giden, sanatın bitişi değil; bir sonraki güzelliğin yer açmasıdır.

Zaman da böyledir. Yok eden değil, yenileyendir. Sonlandıran değil, başka bir surete geçiren bir ilâhî tasarruftur. Her mevsim değişimi, rahmetin başka bir rengi... Her yaş dönemi, hikmetin başka bir merhalesi... Her doğum, kudretin bir ilânı... Her ölüm ise vazifesi tamamlanan bir eserin başka bir sergiye kaldırılışıdır.

İmanla bakıldığında zaman bir kayıp çizgisi değil; sürekli tazelenen bir sanat galerisi olur. Dün giden, boşluk bırakmaz; bugün gelenle daha derin bir mânâ kazanır. Çünkü zaman, Sâni'-i Zülcelâl'in bitmeyen nakışlarının ardı ardına açıldığı ilâhî bir perdedir.

Allah'a iman tılsımıyla zamanın bizi darağacına götüren o ağır ve hüznü yürüyüşü, bir anda mahiyet değiştirir. Dün ürkütücü görünen akış, artık korkutan bir sona değil; hikmetle yazılmış bir yolculuğa benzer.

Her değişen an, Rabbimizin yeni bir nakşidir. Sanki görünmez bir sanatkâr, kâinat tuvalinde fırçasını her saniye yeniden sürer. Bir renk silinir, ama yerine daha derin bir renk gelir. Bir şekil kaybolur, fakat başka bir güzellik doğar.

Her kaybolan sahne, kudretinin taze bir mucizesidir. Gözümüzün önünden çekilen her

manzara, yokluğa düşmez; başka bir perde arkasında daha anlamlı bir suret kazanır. Zamanın götürdüğü sandığımız şeyler, aslında ilâhî hikmetin yeni bir tecellisine yer açar.

Her biten mevsim ise rahmetinin başka bir cilvesidir. Sonbahar döker ki bahar diriltsin. Gece iner ki sabah doğsun. İhtiyarlık yaklaşır ki ebedî gençliğe kapı açılsın.

İman nazarında zaman, darağacına yürüyen mahkûmların yolu değil; her adımda yeni bir güzelliğin açıldığı ilâhî bir sergidir. Kayboluş gibi görünen her şey, aslında başka bir dirilişin başlangıcıdır.

Ayna ve sinema benzetmesi

Bu benzetme gerçekten çok latif ve derindir.

Güneşin nuru aynada görünür. Fakat ayna hep aynı kalsa, hep aynı açıyla dursa, hep aynı yüzeyi yansıtırsa; ışık tek bir surette kalır. Güzellik daralır, renk tekleşir. Oysa ayna değiştikçe, yönü farklılaştıkça, yüzeyi yenilendikçe ışık başka başka kırılır. Renkler çoğalır, yansımalar derinleşir, manzara zenginleşir. Güneş aynı güneştir; fakat aynaların tebeddülü, nurun çeşit çeşit görünmesine vesile olur.

Zaman da böyledir.

Eğer her şey sabit kalsaydı, mevsimler değişmeseydi, insanlar doğup büyümeseydi, çiçekler açıp solmasaydı; sanat tek bir sahnede donup kalırdı. Tecelli tekrar eder, hayret azalırdı. Oysa değişim sayesinde kâinat canlı bir sergi hâline gelir.

Zamanın akışı, ilâhî isimlerin ardı ardına tecelli etmesidir. Bir sahnede Rahmân ismi merhametiyle görünür; anne şefkatinde, yağmurun inişinde, rızkın gelişinde... Başka bir sahnede Hakîm ismi hikmetiyle parlar; her şeyin yerli yerinde oluşunda, ölçüde, dengede... Rezzâk ismi başka bir tabloda tecelli eder; aç ağızlara yetişen nimetlerde... Muhyî ismi ise baharda dirilişle görünür; kuru toprağın bir anda canlanışında...

Güneş değişmez; aynalar değişir. Zât değişmez; tecelliler değişir. İşte zaman, bu ilâhî tecellilerin birbirini takip ettiği akıştır. Değişim olmasa sanat görünmez; akış olmasa isimler bu kadar zengin bir şekilde okunmazdı.

“Darağacı” ile “ilâhî sinema” arasındaki fark

İman yoksa zaman bir darağacı gibi görünür. İnsan, doğduğu andan itibaren sanki sona doğru yürüyen bir mahkûmdur. Yıllar ip gibi kısalır, takvim yaprakları darağacına atılan adımlar gibi sayılır. Herkes sırayla o sehpanın altına gelecekmiş gibi bir ürperti oluşur. Gençlik geçer, güç azalır, sevdiklerimiz eksilir... Ve her gün biraz daha “sona yaklaşmak” duygusu ağır basar.

Fakat iman varsa zamanın çehresi değişir. Aynı akış, bu defa bir sinema perdesine dönüşür. Sahneler değişir ama hikâyeye bitmez. Manzaralar yenilenir, renkler tazelenir, tecelliler çoğalır.

Bir sahne kapanır, diğeri açılır. Ölenler yok olmaz; sadece sahne değiştirir. Perde arkasına çekilir, başka bir âlemde rolüne devam eder.